

“Een interessant verhaal met leuk materiaal”

Op het filatelistisch seminar van oktober 2016 in Taipei verzorgde Peter Suhadolc, de nieuwe voorzitter van de thematische commissie van de FIP, zijn visie op het exposeren van een thematische verzameling. Een paar maanden later werd hier uitgebreid over gesproken in de NVTF-regiogroep West-Nederland en dat inspireerde me om hem toe te passen op mijn eigen tentoonstellingsverzameling (die nog in opbouw is). In dit artikel wil ik mijn ervaringen en enthousiasme hierover delen.

Visie van Suhadolc

Wat is dan die visie? Op basis van de tweede en derde dia van de presentatie¹⁾ denk ik dat die verrassend eenvoudig is samen te vatten.

Een thematische verzameling heeft twee eigenschappen:

- hij vertelt een verhaal (met een boodschap) en
- dit gebeurt aan de hand van passend en divers filatelistisch-postaal materiaal.

In mijn ogen een aantrekkelijke vereenvoudiging van de vele regels die hierover eerder zijn geformuleerd. De nadruk op het verhaal is eigenlijk van toepassing op alle thematische verzamelaars die graag over hun verzameling vertellen.

Wint degene met het luchtverwicht ook de oorlog?

De ontwikkeling van de luchtvaart aan het begin van de twintigste eeuw leidde vrijwel direct tot militaire toepassingen. Er werd veel verwacht van observaties vanuit de lucht (1). Die veranderden dan ook de strijd in de Eerste Wereldoorlog. Het was al snel van belang om te vechten om het luchtruim, zodat de vijandelijk observant kon worden teruggedrongen (2). De luchtbombardementen stelden toen niet veel voor, maar hadden wel een grote impact op de bevolking. Al snel werd berekend dat degene met het sterkste luchtwapen de oorlog zou beslissen (3). Leger en marine werden minder belangrijk. In de Tweede Wereldoorlog volgden dan ook massale bombardementen (4), met wisselend succes. Om zich snel te kunnen verplaatsen, gaat het leger steeds vaker luchttransporten gebruiken. Er volgen ook aanvallen met parachutisten (5) Toch kan het luchtwapen oorlogen niet snel beslissen zoals eerder gedacht. De publieke opinie eist immers dat de inzet van met name kernwapens binnen proporties blijft (6) en met het terrorisme wordt de vijand steeds minder zichtbaar (7).

Ook als je aan een vriendin of buurman (die niet verzamelt) iets wilt laten zien, dan werkt dat natuurlijk het beste als het verhaal hun interesse wekt. Als de nadruk op het verhaal komt te liggen, dan staat de rest ten dienste hiervan:

- regels over de logica, de structuur en de onderverdeling zijn er voor de begrijpelijkheid, de toegankelijkheid van het verhaal;
- regels over innovatie en eigen studie zijn er om het verhaal interessant te maken. Dit geldt ook voor de diversiteit van het materiaal waarmee het verhaal wordt verteld.

Het gaat echter niet om de regels zelf, de regels staan ten dienste van het interessante verhaal, verteld door en met leuk materiaal.

Toegepast op het plan van de eigen verzameling

Suhadolc geeft ook een handreiking hoe het verhaal beter in het plan kan worden verwerkt (dia's 30 t/m 33). Ik heb geprobeerd die toe te passen op het plan van mijn tentoonstellingsverzameling in opbouw. Zie het kader voor de verhaallijn.

1. In 1916 ontwikkelt Albert Caquot een nieuw type observatieballon. Met dit type kan bij harde wind nog worden geobserveerd. Dit in tegenstelling tot de Duitse tegenhanger.

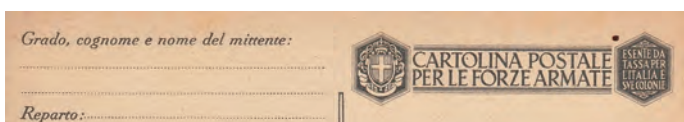

2. Veldpostkaart van de Franse 51e Ballon Compagnie aan het front (51e compagnie d'aerostiers de campagne) van 11 december 1916. Het zit de compagnie tijdens de oorlog niet mee. Zes ballonnen worden in 1917 en 1918 neergeschoten. Zo wordt sergeant Le Clerc twee keer neergehaald door luitenant Gontermann van de Duitse Jagdstaffel 15: op 27 juni en 9 augustus 1917.

3. De Italiaanse generaal Douhet (gelegenheidstempel van Caserta, zijn geboorteplaats) voorspelt kort na de Eerste Wereldoorlog dat toekomstige oorlogen kort, totaal en ongeëvenaard gewelddadig zouden zijn (Blitzkrieg). Die oorlogen zouden gewonnen worden door de eerste die met bombardementen door vloten van lange-afstandsbommenwerpers zou toeslaan.

4. Op 14 mei 1940 wordt het gebouw van Nijgh & Van Dittmar, de gebruiker van Francotype-machine nummer 510, getroffen door het Duitse bombardement op Rotterdam. Het bedrijf verhuist naar Voorburg (en daarna naar Den Haag). De machine verhuist mee.

5a/b. Deze Italiaanse veldpostkaart uit 1943 verwijst naar de onverwachte aanvallen met parachutisten: als een bliksem-schicht.

6. De reclame van de Hiroshima Broadcasting Company op deze Japanse echokaart (uitgifte: Hiroshima prefectuur); een postwaardestuk dat vanwege de reclame voor 5 yen onder de nominale waarde is verkocht, geeft de publieke opinie (in Japan) over de inzet van atoombommen weer. Het is de boodschap van het Hiroshima Peaceful Music Festival.

Ik heb de verhaallijn in twee plannen omgezet. Het eerste is min of meer het plan in het verlengde van het reglement van 1988²⁾. De aandacht gaat uit naar logische opbouw, volledigheid (passend bij de titel), evenwicht en samenhang. Het tweede sluit aan bij de opzet van Suhadolc. Het verhaal is zodanig leidend dat de titels van de hoofdstukken en paragrafen er volledig in moeten passen.

Zie de twee kaders (een 'klassiek plan' en een 'verhalend plan') voor de volledige plannen.

Het is wellicht nog te vroeg om al terug te blikken, in dat opzicht zijn de lezers van Thema van harte uitgenodigd om te reageren naar de redactie. Wat is de waarde van deze nieuwe ontwikkeling? Welke voor- en nadelen worden gezien of zijn al ervaren?

Hieronder een eerste aanzet voor mogelijke verschillen:

- plan 1 is saai;
- plan 1 is kort en bondig, krachtig;
- plan 1 heeft een toegankelijke lay-out, de structuur is snel duidelijk;
- plan 2 heeft heldere verhaallijn, is beter te volgen;
- plan 2 heeft mooiere zinnen, die maken het begrijpelijker.

7. Na de terroristische aanval op het WTC in New York op 11 september 2001 start Australië extra controles van pakketten op potentiële bommen en chemische inhoud. De post wordt hierdoor mogelijk vertraagd, het label verklaart dit. De vijand is steeds slechter te ontdekken.

Klassiek plan

DOMINANTIE VAN DE LUCHTMACHT?

Tijdens de Eerste Wereldoorlog wordt met de luchtmacht een nieuwe, revolutionaire vorm van oorlogsvoering geïntroduceerd. Zij belooft het strijdtoneel te domineren en de strijd sneller te beslissen. Hebben haar kwaliteiten de belofte ingelost?

- 1 Revolutionaire verkenningen van het strijdtoneel.
 - a. observatie van de loopgraven.
 - b. verkenning op zee.
 - c. verkenning van bombardementsdoelen.
- 2 Onverschrokken gevechten boven en op het strijdtoneel.
 - a. vechten tegen het vijandelijke leger.
 - b. vechten tegen de vijandelijke marine.
 - c. vechten tegen de vijandelijke luchtmacht.
- 3 Botte bombardementen achter het strijdtoneel.
 - a. bombarderen van de moraal van de bevolking.
 - b. bombarderen van de steden.
 - c. bombarderen van de industrie en de wegen.
- 4 Vernieuwende transporten naar en van het strijdtoneel.
 - a. transporten ter ondersteuning van belegerden.
 - b. transporten om de strijders van goederen te voorzien.
 - c. transporten voor airborne aanvallen.
- 5 Overheersing van het strijdtoneel vanuit de lucht? Nee, want:
 - a. beperkt door de luchtdefensie.
 - b. beperkt door wederzijdse afschrikking.
 - c. beperkt door de publieke opinie.
 - d. beperkt door het terrorisme.

Bij het opstellen van het tweede plan werd ik gedwongen om de paragraaftitels zoveel mogelijk aan te laten sluiten bij de verhaallijn. Ik verwacht dat dit grote gevolgen heeft bij de keuze van het materiaal dat goed bij de verhaallijn en paragraaftitels zal moeten aansluiten. Hoe dit uitpakt zal nog moeten blijken.

□

Bronnen

1. <https://drive.google.com/file/d/0B7ukmwB8wzTldn-hnNEozLXBqBDg/view>.
2. Destijds verschenen enkele publicaties die de verzamelaars hielpen om de nieuwe reglementen goed te begrijpen, in Nederland waren dat:

Verhalend plan

LUCHTAANVALLEN OM TE WINNEN

Kunnen luchtaanvallen toekomstige oorlogen beslissen?

DEEL 1

Tijdens de Eerste Wereldoorlog verschijnen vliegmachines voor het eerst massaal op het strijdtoneel. Hun successen leiden tot voorspellingen dat luchtaanvallen oorlogen snel kunnen beslissen.

1. Vanuit de lucht kan de vijand in de gaten worden gehouden.
2. Met de vijand wordt daarom om het luchtoverwicht gevochten en ...
3. ... soms bombarderen luchtschepen en vliegtuigen steden.
4. Er volgen voorspellingen dat de sterkste luchtmacht de oorlog snel kan beslissen.

DEEL 2

De eerste voorspelling zegt dat bij zware lucht bombardementen de getroffen bevolking haar leiders zal vragen zich over te geven. Waar gaat het om en wat zijn de resultaten?

5. Luchtoverwicht is nodig om met bombardementen de bevolking te laten opgeven en
6. ... met gerichte luchtaanvallen de sociale cohesie (via de industrie) te verstoren.
7. Vraagt de getroffen bevolking haar leiders om overgave?

DEEL 3

De tweede voorspelling zegt dat luchtaanvallen de vijandelijke strijdkrachten kunnen verhinderen om door te gaan met vechten. Waar gaat het om en wat zijn de resultaten?

8. Luchtoverwicht is nodig om aan het front de vijandelijke land- en zeemacht te bestoken,...
9. ... nieuwe aanvoer van vijandelijke militair materieel te voorkomen en ...
10. ... de productieketen van militair materieel te verstoren.
11. Staken de vijandelijke strijdkrachten het vechten?

DEEL 4

Welke tegenreacties roepen deze resultaten van luchtaanvallen op? Kunnen luchtaanvallen ook bij toekomstige oorlogen voor victorie zorgen?

12. Terwijl onschuldige bombardementslachtoffers en een dreigende kernoorlog zorgen voor protesten bij het grote publiek,...
13. ... houden grootmachten een wapenwedloop om bij een aanval vernietigend terug te kunnen slaan en ...
14. ... kiezen bij een ongelijke strijd zwakkere partijen voor andere strategieën zoals het terrorisme.
15. Kunnen luchtaanvallen toekomstige oorlogen beslissen?

- de publicatie van Han Siem: "Het plan in de Thematische Filatelie" en
- de publicatie van Pim van den Bold: "Handboek voor de Thematische Filatelie".